

ИЗВОР

ЛИСТ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА - ВУКОВАР

ISSN 1847-4454

19. август 2026.
ГОДИНА XX

БРОЈ: 404

УЗДОЉЕ И КОМИЋ: ЈОШ УВЕК СЕ ТРАГА ЗА ИСТИНОМ И ПРАВДОМ

ДЕЦА СА ИСТОКА ХРВАТСКЕ ПРВИ
ПУТ НА СПОРТСКОМ КАМПУ
„ДЕЦА СРБИЈЕ”

ПОЖАРИ ПОВОД ЗА ИСКАЗИВАЊЕ
НАЦИОНАЛНЕ НЕТРЕПЕЉИВОСТИ
ПРЕМА СРБИМА

ОФИЦИЈЕЛНИ ТРИБЈУТ БЕНД
„КРУГ” У БЕЛОМ МАНАСТИРУ
ОДУШЕВИО ПУБЛИКУ

ДЕРНЕК ОБЕЛЕЖИО ПРОСЛАВУ ОЛУЈЕ У КНИНУ ГДЕ СЕ УЗ АЛКОХОЛ И ПЕСМЕ КОЈЕ ПОЗИВАЈУ НА КЛАЊЕ СРБА, ВРЕЂАО ЧАК И СВЕТИ САВА, ЗБОГ ЧЕГА СЕ НА ВАНРЕДНО САЗВАНОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ ЗА ШТАМПУ У ЗАГРЕБУ 7. АВГУСТА ОГЛАСИО ПРЕДСЕДНИК СДСС-а МИЛОРАД ПУПОВАЦ

МРЖЊА НЕ ПОЗНАЈЕ ГРАНИЦЕ

Бој се бије, бије, усташки се барјак вије, Ми Хрвати не пијемо вина, само крви четника из Книна, Хај нек се чује, хај нек се зна, да је Свети Сава педерчина - надахњујући су стихови песама које су се ориле Книном 5. августа. Наведене инспиративне и мелодичне поруке послане са главне книнске улице, изазвале су оштру реакцију представника СДСС-а. На почетку медијске конференције, председник СДСС-а Милорад Пуповац, путем видео снимка новинарима је указао на веома изражен говор мржње током обележавања годишњице Олује током које је, као никада пре, истовремено била видљива еуфорична атмосфера за време славља и веселја, а која се највише огледала управо кроз споменуте стихове.

„Забрањено је и кажњиво свако позивање или потицање на рат или упорабу насиља, на националну, расну или вјерску мржњу или било који облик несношљивости” - стоји у члану 39. Устава РХ на којег је указао Пуповац у уводном делу конференције, након што је са јавношћу поделио поруке које потичу на мржњу и насиље.

Пуповац је, такође, по ко зна који пут, подсетио и на члан 3. Устава РХ у ком је наведено следеће „Слобода, једнакост, национална равноправност и равноправност сполова, миротворство, социјална правда, поштивање права човјека, неповредивост власништва, очување природе и човјекова околишта, владавина права и демократски вишестраначки сустав највише су вредноте уставног поретка Републике Хрватске.”

Цитиран је и члан 14. у ком стоји „Сватко у Републици Хрватској има права и слободе, неовисно о његовој раси, боји коже, полу, језику, вјери, политичком или другом увјерењу, националном или социјалном подријетлу, имовини, рођењу, наобразби, друштвеном положају или другим особинама. Сви су пред законом једнаки.”

- Ову медијску конференцију смо сазвали поводом драстичног анти уставног обележавања 31. годишњице Олује. Оно што се могло чути у главној книнској улици и кафанам, слушали смо и ранијих година, и у разним приликама, али ово што смо чули пре два дана је било

језиво. То је, по мом мишљењу напад на сваког слободарског и слободоумног грађана РХ, на сваког бранитеља ове земље, њено потомство, на демократију и то је напад на темељне вредности Устава РХ. Устава без којег ниједна земља не може бити правни поредак и ниједно друштво не може бити демократско. Ако ће мржња бити допуштена, ако ће позивање на насиље бити допуштено као што се овде могло чути и видети да је допуштено да се велича један злочиначки поредак каква је била НДХ на дан који је важан за РХ, за све њене грађане, укључујући и грађане српске националности, али и земље које чине суседство Хрватске. Ово није патриотизам, јер мржња и позивање на злочин су неспојиви са истинским патриотизмом, чак и у рату, а камоли у миру. Они који ово годинама покушавају прошверцати као чин домољубља, заправо озбиљно нарушавају истинске вредности патриотизма, а у миру највећа врлина патриотизма је уставни патриотизам. Они који мисле да је ово демократија и окрећу главу, мислећи да то треба толерисати, греше. Ово није демократија, него опаки напад на демократију - поручио је, између осталог, Пуповац из зграде Српског народног већа током обраћања јавности.

Пуповац је подсетио да су појединци који су се могли видети у Книну, попут популарног хрватског певача, некадашњег команданта ХОС-а Марка Skeје, од раније познати јавности због сличних испада на навијачким окупљањима и концертима, где су, како је рекао, ширили говор мржње и нетрпељивости, а да за такво понашање до сада нису адекватно одговарали. Позвао је надлежне институције да коначно почну доследно да штите темељне вредности Устава Републике Хрватске, међу којима су национална равноправност и миротворство.

- Наравно да се они осећају слободним да то понове још једном. Зашто то поједини судови раде? Озбиљно је и забрињавајуће питање. Зашто ДОРХ, које је иначе веома ентузијастично када је у питању провођење других облика незаконитости, не предузима мере по службеној дужност сузбијања говора мржње и потицања на насиље? Волели бисмо

чути одговор, јер знам сасвим сигурно да ако се демократија и уставни поредак бране само полицијом, онда ће то изгледати овако као што је изгледало пре два дана. Полиција осигурава јавни ред и мир, за време кршења тог јавног реда и мира. Полиција осигурава да све прође у реду, док се одвија нешто што је апсолутно противно било каквом реду. Када полиција и предузме нешто накнадно, онда се судови потруде да од тога не буде ништа - рекао је Пуповац обративши се представницима Уставног суда и ДОРХ-а.

Запитавши јавност да ли је он тај који треба први да говори о овоме, Пуповац је оценио да се ова тема не тиче само Срба, нити четника о којима се певало, него свих мањинских и осталих људи који живе у Хрватској а који се до сада нису идентификовали као усташе. Закључио је да то што ради певач Skeје не чуди, јер он има интерес да то ради, али то што млади људи који нису видели рата, изазивају рат заједно са онима који их воде, не гради хрватско друштво у жељеном смеру већине грађана, него га води у пропаст.

Док се чека реакција Владе Републике Хрватске и ДОРХ-а, остаје отворено питање да ли ће поруке којима се позива на убијање, пева о испијању „српске крви” и вређа један од најпоштованијих светитеља Српске православне цркве коначно добити институционални одговор или ће и овог пута остати део садржаја који прати јавно обележавање годишњице Олује.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

ПОЖАРИ ШИРОМ ХРВАТСКЕ ОТВОРИЛИ СУ ПРОСТОР ЗА НОВЕ ОПТУЖБЕ ПРЕМА СРБИМА, НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА ОПТУЖУЈУ ЧИТАВУ СРПСКУ ЗАЈЕДНИЦУ

ПОЖАРИ ПОВОД ЗА ИСКАЗИВАЊЕ НАЦИОНАЛНЕ НЕТРПЕЉИВОСТИ ПРЕМА СРБИМА

У Хрватској је кренула још једна хистерија упућена према Србима. Овога пута разлог су пожари који погађају обалу Јадранског мора, али и пожари који су евидентирани широм Хрватске. Код већине њих још увек није утврђен тачан разлог избијања пожара, али су усклађено, пре свега путем друштвених мрежа, кренуле оптужбе како иза пожара стоје Срби који их намерно потпаљују. Цела прича око овогодишње пожарне сезоне у Хрватској додатно је добила на снази након великог пожара код Омиша где је у неколико сати изгорело око 150 објеката и 130 аутомобила. Изгорели су маслиници, а материјална штета није ни изблиза утврђена. У том пожару је смртно страдала и Драгана Антешевић (34) из Котор Вароши (БиХ) која је у Омиш дошла радити преко сезоне.

Убрзо након шта је тај пожар стављен под контролу и угашен почеле су објаве информација како је исти подметнут. На исти начин наставило се етикетирање Србе и након пожара на Дугом Отоку, Пељешцу, у околини Задра. У међувремену је и у Вуковару избио мањи пожар, на простору некадашње старе циглане који је од рата напуштен и запуштен, а који је врло брзо угашен. И за тај пожар су се почеле ширити информације како је подметнут, иако полиција није ни тада обавила увиђај, као ни утврдила да иза њега стоје Срби.

ОПТУЖБЕ БЕЗ ДОКАЗА

У тим оптужбама се не бирају речи па се пише како се ради о особама које мрзе Хрватску и све хрватско, који желе да запале Хрватску, да се освете за војне акције Бљесак и Олују. Убрзо потом долази до коментара где појединци пишу да Србе треба протерати у Србију и слично. Најгоре у свему томе је што при томе још увек нема ни једног конкретног доказа да су пожари подметнути као и да су их подметнули управо Срби који живе у Хрватској или су дошли на летовање.

Како год полиција и медији су већ пренели информације о четири приведене особе међу којима је троје особа српске националности и једна Пољакина. Пренете су информације и о аутомобилу регистрацијских ознака Ниша у Србији како се убрзано удаљава с места где је избио пожар. У исто време објављене су и неке видео снимке на којима се, како се тврди, види подметање пожара. У свему томе не знамо шта је тачно, а шта није, али свакако да етикетирање и прозивање и пре било каквих утврђених доказа не доприноси решавању проблема нити смиривању ситуације.

Код свега тога не прича се о неодговорним особама из појединих насеља на Јадрану где се у време туристичке сезоне и велике суше

испаљују сигналне ракете, ватромети, пали раслиће како би се рашчистио земљиште и слично.

Коментаришући пожаре у Хрватској Главни ватрогасни командант **Славко Туцаковић** рекао је како развијању пожара погодују непажња људи, изнимна суша, велике врућине, ветар... Рекао је и како је потребна мала непажња да дође до пожара који може направити огромне штете.

Након привођења четири особе у околини Задра огласила се и Полицијска управа задарска наводећи да се сумња како су изазивали пожаре на десет локација на подручју Задарске жупаније. Наводе да је реч о тројици хрватских држављана у доби од 46, 45 и 42 године те 33-годишњој држављанки Пољске који су ухапшени 15. августа након шта су запримљене дојаве грађана о палењу ватре уз колник цесте на ширем бенковачком подручју.

- Проведеним криминалистичким истраживањем сумња се да су све четири особе, по претходном плану и међусобном договору, 14. и 15. августа, на укупно десет локација у Задру и ширем подручју Задарске жупаније, деловањем топлинске енергије отвореног пламена или делова гориве твари упаљачем намерно изазвале пожаре, с циљем да доведу у опасност живот и имовину велике вредности на штету већег броја становништва Задарске жупаније - наводе из полиције.

Додају и како су четири ухапшене особе изазвале пожаре у Задру на градском пределу Били Бриг те на подручју Земуника Доњег, Галовца, Доњих Биљана, Запужана, Земуника, Заграда, Лишана Тињских, Шкабрње и Бенковца.

- Пожаре су угасили припадници ватрогасних јединица уз помоћ ваздушних снага. У пожарима је наступила велика материјална штета, а полицијски службеници у сарадњи с државним тужитељством и даље проводе истраге те прикупљају информације и сазнања о оштећењима или материјалној штети која засад није дојављена и евидентирана - наводе из ПУ задарске.

Над осумњиченима је проведен претрес куће и других просторија, те возила, а притом је пронађено оружје. Према полицијском саопштењу од 42-годишњака је одузета полуаутоматска пушка са 44 припадајућа метка, док је од 46-годишњака одузет један пиштољ и више мобилних уређаја.

ОШТРЕ ПОРУКЕ ИЗ ХРВАТСКОГ ДРЖАВНОГ ВРХА

Ради низа пожара који су планули на подручју Хрватске последњих дана огласио се и министар обране у Влади РХ **Иван Анушић** који је рекао како свако ко је учествовао у томе мора одговарати и бити најстроже кажњен јер то граничи с тероризмом.

- За подметање пожара казне треба максимално поштристи с обзиром на голему материјалну штету коју пожари сваке године узрокују. Сада су пале и прве жртве таквог понашања. То је нешто што граничи с озбиљним кривичним делима, рекао бих можда чак и тероризмом, јер када направите то шта сте направили у јеку туристичке сезоне, када уништите инфраструктуру, када трошите ресурсе Оружаних снага Републике Хрватске, у овом случају говорим о канадерима, када трошите ресурсе Хрватске ватрогасне заједнице, када трошите ресурсе цивилног друштва, када неко изгуби свој живот, онда је то вредно најгоре могуће и најтеже казне

коју можемо у овом тренутку изрећи - рекао је Анушић.

Поводом свих догађања око пожара конференцију за новинаре одржао је 18. августа и председник СДСС-а Милорад Пуповац који је рекао да без обзира на националност одговорни требају одговарати у складу са законом.

- Најоштрије осуђујем та дела и очекујем да ће починиоци бити кажњени у складу са законом за све шта им се утврди. У околностима кад сваке године расте опасност и повећава се број пожара због све већих температура и дужих раздобља високих температура, које саме по себи појачавају опасност од пожара, људски фактор као што је овај на подручју Бенковца и Задра или на подручју Трогира мора бити посебно осуђиван. Не знамо још све, али на основи оног шта знамо до данас, поздрављамо све што је полиција учинила, а нарочито што чине ватрогасци и грађани који им се у тим акцијама придружују - казао је Пуповац.

Указао је и како у гашењу пожара учествују и ватрогасна добровољна друштва из средина где су Срби већинско становништво.

- Ватра не бира, као што није бирала Драгану Антешевић на подручју Омиша. Неразумни људи не бирају, зли људи бирају. Ових четворо на подручју задарско-бенковачком потпаљивали су и по већинским српским и хрватским насељима. То што су

били алкохолизовани нека суд одлучује како ће то третирати, а што се нас тиче учинили су велику штету свом завичају, народу којем припадају и себи самима. Ова четворица на задарско-бенковачком подручју палили су и подметали пожаре по селима, и у селима која су већински хрватска и у селима која су већински српска. У једном од тих села један од осумњичених за подметање пожара једва је извукао живу главу - рекао је Пуповац.

Такође је указао на опасност која се јавља на друштвеним мрежама.

- И рећи ћу још нешто о једној врсти пожара која се јавља свако лето, додуше различитог интензитета. А то су људи који на друштвеним мрежама и у појединим медијима у Републици Хрватској шире најпре фаму, а онда након тога мржњу и позиве на насиље, не против појединаца који су могући починиоци, као што су ови на бенковачком и задарском подручју, него против целог народа. Неовисно о томе је ли реч данас о Србима или сутра о неком другоме, то је нездраво за друштво. То је опасно за друштвену сигурност и за друштвене односе. Претварати једну такву опасну појаву као што су пожари у летње време у прилику да се распирује верска и међунационална мржња, као што чине поједини медији и поједини портали, такође је пироманство. С намером и с последицама.

ИЗВОР

ВУКОВАР ПРЕД КОНЦЕРТОМ КОЈИ ПОНОВО ОТВАРА ПИТАЊЕ МОГУ ЛИ СВИ ЊЕГОВИ ГРАЂАНИ ДА СЕ ОСЕЋАЈУ СИГУРНО И РАВНОПРАВНО

ДА ЛИ ВУКОВАР МОЖЕ БИТИ ГРАД СВИХ СВОЈИХ ГРАЂАНА?!

Најављени концерт Марка Перковића Томпсона, који ће да буде одржан 29. августа 2026. године у Вуковару, поново је отворио теме које у овом граду одавно превазилазе музику. За једне је то наступ популарног певача, за друге догађај који буди нелагоду и враћа сећања на године које ни после више од три деценије нису остале само део историје. Нико не може оспорити право било коме да организује концерт или да

слуша музику коју воли, али исто тако нико не би смео да оспорава право грађанима српске националности да отворено кажу како се због оваквих догађаја не осећају пријатно. То није питање политике, већ осећаја сигурности и достојанства у граду у којем живе.

Вуковар је град у којем свака велика манифестација има додатну тежину. Овде симболи, паролe и поруке имају другачије значење него било где другде у Хрватској.

Зато није довољно рећи да је концерт хуманитарног карактера или да ће све протећи у најбољем реду, јер грађани очекују јасну поруку да нема места говору мржње, националистичким испадима, провокацијама и понашању које код једног дела становништва изазива страх.

Последњих дана организатори и представници власти истичу да ће догађај бити организован уз појачане мере безбедности и да очекују велики број посетилаца. Управо због тога одговорност свих учесника биће још већа. Нажалост, искуства из претходних година показују да поједина велика окупљања нису пролазила без националистичких порука или спорних симбола који код Срба буде осећај несигурности. Управо

зато део српске заједнице овај концерт не доживљава као обичан културни догађај, већ као још један тренутак у којем ће се пажљиво ослушкивати свака порука, сваки повик и свака реакција институција.

Вуковар данас према последњем попису становништва броји нешто више од 23 000 становника. Истовремено, у јавности се говори о доласку више десетина хиљада посетилаца, па чак и бројкама које вишеструко премашују број људи који у овом граду свакодневно живе. То отвара сасвим оправдана питања на која јавност до данас није добила довољно конкретне одговоре. Да ли Вуковар располаже инфраструктуром која може да прихвати толико људи? Како ће бити организован паркинг за хиљаде возила, како ће функционисати саобраћај, здравствене службе, хитна помоћ, ватрогасци и комунални систем? Још важније, како ће бити заштићени грађани који у том периоду неће бити посетиоци концерта, већ ће покушавати да обављају своје уобичајене свакодневне обавезе?

Посебно забрињава то што се у јавном простору често подразумева да су овакви страхови преувеличани или да их не треба ни изговарати. Уместо разговора, неретко се добија етикетирање, а уместо разумевања, порука да би сви требали једноставно да се навикну. Српска заједница у Вуковару није привремени гост. Њени припадници овде раде, школују децу, плаћају порезе, граде своје животе и деле свакодневицу

са својим комшијама. Због тога је сасвим легитимно да очекују да се и њихов глас чује када се организују догађаји који код њих изазивају забринутост, то није захтев за посебним правима, већ за једнаким уважавањем.

Можда ће највећи успех овог концерта бити ако протекне без иједног инцидента, без иједне поруке мржње и без иједног разлога да се било ко осећа угрожено. То би била добра вест за све грађане Вуковара, без обзира на националност, али одговорност за такав исход не завршава на полицији. Она припада и организаторима, политичарима, јавним личностима и свакоме ко својим понашањем утиче на атмосферу у граду.

Вуковар је дуго место у којем се различита сећања и различите истине сударају гласније од обичног живота. Људи који данас овде живе заслужују да буду поштеђени нових тензија, нарочито они који су рат доживели или га носе кроз породична сећања. При томе не треба заборавити да ће велики део посетилаца концерта доћи из других крајева Хрватске и иностранства. Многи од њих са Вуковаром немају свакодневну везу - доћи ће на концерт, провести неколико сати у граду и потом се вратити својим кућама. Вуковарчани, међутим, остају овде. И Хрвати и Срби, као и припадници других националних заједница, сутрадан ће поново делити исте улице, исте продавнице,

исте школе и иста радна места. Управо зато је одговорност да се сачувају међусобно поштовање и мир много већа него што се можда чини онима који ће из Вуковара отићи чим се угасе рефлектори. Нико не би смео да буде приморан да тих дана мења своје навике, избегава центар града или размишља да ли ће се осећати безбедно само због своје националне припадности.

На крају, остаје утисак да је организација оваквог концерта у Вуковару пре свега пропуштена прилика да се покаже више политичке и друштвене одговорности. Када се за град који и даље носи дубоке последице

рата бира манифестација за коју је од самог почетка јасно да изазива снажне поделе, власти морају бити спремне да објасне због чега сматрају да ће њени позитивни ефекти бити већи од могућих последица. До сада се углавном говори о броју очекиваних посетилаца, туристичкој промоцији и хуманитарном карактеру концерта, док се много мање пажње посвећује питању како ће се тих дана осећати они грађани који због своје националне припадности или личних ратних искустава овај догађај не доживљавају као обичан концерт.

Вуковару данас нису потребни догађаји који ће поново продубљивати поделе и враћати грађане у ровове прошлости, већ они који ће градити поверење међу људима који овде заједно живе свакога дана. Они који ће на концерт доћи из других крајева Хрватске и иностранства отићи ће својим кућама већ исте вечери. Са свим последицама атмосфере која остане након тога наставиће да живе Вуковарчани - Хрвати, Срби и сви други грађани овог града.

Док трају последње припреме за концерт, остаје нада да ће они који доносе одлуке имати на уму да ће, када се угасе рефлектори и оду последњи посетиоци, у Вуковару остати да живе исти они људи који данас с правом питају: може ли овај град заиста бити град свих својих грађана?

Маја МИЛАНОВИЋ

У ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИНЕ БИСКУПИЈА И ВЕЋА СРПСКЕ НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ ОПШТИНЕ БИСКУПИЈА, У СЕЛУ УЗДОЉЕ КОД КНИНА, ОДРЖАНА ЈЕ КОМЕМОРАЦИЈА ЗА УБИЈЕНЕ СРПСКЕ ЦИВИЛЕ СТРАДАЛЕ У ВОЈНО-ПОЛИЦИЈСКОЈ АКЦИЈИ „ОЛУЈА“

УЗДОЉЕ ОБЕЛЕЖИЛО 31. ГОДИШЊИЦУ СТРАДАЊА СРПСКИХ ЖРТАВА „ОЛУЈЕ“

Навршила се тачно 31 година од када је осморо српских цивила, старости од 62 до 80 година, само дан након уласка хрватске војске у Книн, хицима из ватреног оружја убијено недалеко од прагова својих кућа које нису желели да напусте. Одлучни у намери да остану, не носећи на себи униформе нити оружје у рукама, не представљајући никоме опасност, стрељани су у свом селу, у својој улици, под крошњом храста, само зато што су били Срби. Једина која је преживела свирепа убиства у Уздољу, **Босиљка Шаре**, није заборавила хице из којих је убијен и њен супруг. Иако рањена успела је да се, бегом у брдо, сакрије и тако преживи. Пуних 18 дана након злочина пронашли су је припадници УНХЦР-а и одвезли у Книн.

Више од три деценије касније, на месту страдања српских мештана Уздоља, поред спомен-обележја са њиховим именима, које су Веће српске националне мањине Општине Бискупја и Удружење породица несталих „Против заборавља“ открили 2017. године, свештеници Српске православне цркве, Митрополије далматинске, служили су парастос у знак сећања на све њих. Начелник Општине Бискупја **Милан Ђурђевић** прочитао је Осамнаесту

изјаву сећања Српског народног већа, а присутнима се потом обратила и саборска заступница Самосталне демократске српске странке у Хрватском сабору **Ања Шимпрага**. Говорећи о значају културе сећања, Шимпрага је истакла да обележавање страдања није усмерено ка продубљивању подела, већ ка изградњи поверења и помирења.

- С доласком лета Српско народно веће на више места обележава страдања Срба, како у Другом светском рату, тако и у ратовима деведесетих година, указујући тиме на распрострањеност злочина и страдања у многим местима.

Одмах желим да нагласим да данас не говорим о прошлости да бисмо продубљивали поделе. Говорим о прошлости зато што без истине и правде нема трајног поверења међу грађанима, нема пуне демократије и нема истинског помирења. Подједнако желимо да се истражи сваки злочин и пронађе сваки нестали, свих 1.727 људи различитих националности, међу којима је и 40 одсто припадника српске националности.

Снага заједничких комеморација и долазак највиших представника државе били су светло у решавању односа, прихватању различитости као богатства и исказивању туге због чињенице да хрватска држава није успела да заштити своје грађане. Истовремено, хрватско друштво је упозорено да мора смогнути снаге и признати да су у „Олуји“, најалост, почињени и злочини над српским цивилима који нису смели да се догоде - навела је Шимпрага.

Говорећи о злочину у Уздољу, Шимпрага је подсетила на недавну одлуку Уставног суда Републике Хрватске, којом је утврђено да истрага о убиству осморо српских цивила није била ефикасна.

- Зашто данас поново говорим о овим тешким темама за све нас?

Недавно је Уставни суд јавно објавио одлуку према којој је Хрватска, неспровођењем ефикасне истраге у случају убиства ових осам српских цивила у Уздољу, на овом месту, 6. августа 1995. године, повредила Устав Републике Хрватске и Конвенцију за заштиту људских права. О томе је известила само „Слободна Далмација“.

По чему је Уставни суд закључио да је у случају овог ратног злочина вођена тако „трајава“ истрага, која траје до данас, с обзиром на то да потенцијални осумњичени за ово недело никада нису откривени? Све је почело када су средином 2001. године на гробљу у Книну ексхумирани посмртни остаци 298 особа, а 2004. године Жупанијско државно тужилаштво у Шибенику формирало је предмет против непознатог починиоца.

Међутим, осим што су годинама прикупљани подаци о томе које су тачно јединице пролазиле Уздољем и безуспешно испитивани припадници 142. и 6. домобранске пуковније Хрватске војске, ни годинама касније није прецизно утврђено

које су конкретне јединице тог дана прошле кроз Уздоље. Када се упореде искази сведока и документа прикупљена у поступку, истрага која је од тада до данас вођена пред домаћим органима кривичног гоњења показује се као посебно проблематична. У тој истрази непрестано се позивају исти сведоци да понављају своје већ више пута дате исказе, док се изнова покушава утврдити која је формација Хрватске војске имала контролу над подручјем места Косово. То није истрага, већ стварање привида истраге.

У спроведеној истрази, како пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију, тако и пред домаћим органима, сви докази јасно указују да су непосредни починиоци били припадници Хрватске војске, наводи, у свом издвојеном мишљењу, судија Ловорка Кушан - истакла је Шимпрага.

Подсећајући на сведочење једине преживеле и чињеницу да починиоци ни после три деценије нису процесуирани, Шимпрага је поручила да захтев за правдом за српске жртве не умањује страдање других, већ представља предуслов истинског помирења.

- Сведокиња овог страдања описала је догађај овим речима: „Имали су између 24 и 25 година. Били су наоружани аутоматским оружјем. Сва тројица носила су маскирне униформе, а једног сам се посебно бојала. Имао је дугу црну косу, крваве очи, црну мајицу на којој је писало „За дом спремни“ и црну мараму око врата. Један од њих ме је питао да ли сам чула за музичара чије песме већ годинама изазивају поделе у друштву. Када сам рекла да нисам, показао је управо на тог војника кога сам се највише бојала и рекао да је то његов брат и да је овде како не бих смела да проговорим ни реч.”

Иако је сведокиња у свом исказу навела

конкретно име потенцијалног починиоца кривичног дела, тек у јуну 2022. године Жупанијско државно тужилаштво у Сплиту обавештено је о обављеном информативном разговору.

Убијени су сви, осим сведокиње, која је била рањена у главу, иза левог ува и у натколеницу. Након што се војник удаљио, успела је да побегне и сакрије се у брдо изнад села, где су је касније пронашли други мештани - наводи у свом обраћању Шимпрага.

Закључујући своје обраћање, Шимпрага је истакла да се захтев за правдом не сме посматрати као супротстављање једних жртава другима, већ као предуслов изградње друштва заснованог на истини, једнакости и поштовању сваке невине жртве.

- На крају желим да кажем да захтев за правдом за српске жртве ни на који начин не умањује патњу хрватских жртава. Напротив, доследна осуда свих злочина и једнака брига

за све страдале једини су пут ка друштву које почива на универзалним вредностима, а не на селективном сећању - поручила је саборска заступница СДСС-а.

Из хашке истраге, као и на основу теренског истраживања организације „Документа“, произлази да су се 6. августа 1995. године, у јутарњим часовима, у засеок Шаре, у селу Уздоље, довезла тројица мушкараца у маскирним униформама Хрватске војске, наоружана аутоматским пушкама. Део старијих мештана које су затекли у засеку Шаре, као и оне које су привели на путу до места ликвидације, малтретирали су и застрашивали, да би на крају те агоније један од тројице наоружаних мушкараца пуцао на приведене српске цивиле, на месту удаљеном око 30 метара од магистралног пута Книн - Дрниш.

Том приликом убијени су Милица Шаре (1922), Стево Берић (1933), Јања Берић (1932), Ђурђија Берић (1916), Крсто Шаре (1931), Милош Ћосић (1923) и Јандрија Шаре (1932). Једна особа је преживела и успела да побегне у оближњу шуму. Сава Шаре, рођена 1915. године, убијена је на кућном прагу.

У знак сећања на страдале, породице жртава, представници Општине Бискупија, Општинског већа српске националне мањине, Жупанијског Већа српске националне мањине, Српског народног већа и Самосталне демократске српске странке положили су венце и црвене руже испред спомен-обележја, одајући пошту невиним страдалим цивилима.

Васка РАДУЛОВИЋ

У СЕЛИМА КОМИЋ И ПОЉИЦА УБИЈЕНО ЈЕ ОСАМ СРПСКИХ ЦИВИЛА КОЈИ СУ ОСТАЛИ НА СВОЈИМ КУЋНИМ ПРАГОВИМА, А ОД 90 КУЋА СПАЉЕНО ЈЕ И УНИШТЕНО 80

КОМИЋ ПАМТИ СВОЈЕ МРТВЕ, ПРАВДА И ДАЉЕ ЋУТИ

Данас у Комићу живи свега 11 сталних становника. Представници српске заједнице одали су пошту страдалима и поново позвали да се процесуирају одговорни за злочине који ни после три деценије нису добили судски епилог.

Комеморација у Комићу започела је стиховима ојкаче „Ој, одјекују брда и долине“, у извођењу Српског културног друштва „Просвјета“, подбора Удбина. Након песме, којом је симболично отворено сећање на stradale мештане Комића и Пољица, присутнима се обратила **Тања Чанковић**.

Подсећајући на историју села које је некада бројало готово 900 становника, говорила је о породицама које су вековима стварале овај крај, о трагедији која га је задесила и тишини која је после рата остала.

- Навикне се човек на све, да живи с пола душе, да ствара неки свој свет у који смешта своје снове, маштања, жеље. Навикне да преболи непроболно, да издржи неиздрживо, да хода на врховима прстију, да не би тугу пробудио. Али данас, овде, у малом личном селу Комићу, тугу морамо пробудити, негујући традицију сећања.

Сва су личка села лепа, незнаном иста, уроњена у плодне долине, окружена брдима.

А Комић посебан. Кућице разасуте испод брда, Троура, Комача, Миркача, питом и људима и природом. Опалићи, Лаврнићи, Ћучићи, Грозданићи, Бошњаци, Павице. Село је пре 100 година имало цркву, храмовна слава је Покров Пресвете Богородице.

Пре 100 година изграђена је школа, сеоска штерна и изворски бунари. До Другог светског рата имало је готово 900 становника, у 200 кућних бројева. После Великог рата остало је само 509 становника, дуго мушке чељади није било за војску. Године 1991. у њему су живеле 153 душе, сви Срби.

Петог августа 1995. у селу је остало девет људи. Остали су били у збегу. Дванаестог августа 1995. у селу више није било никога. Од 90 кућа, 80 је запаљено.

Током „Олује“ и након ње, у овим нашим селима страдао је велики број народа, оног најрањивијег, оних чији јеостанак био чин дубоке везаности за дом, историју и комад земље који су обрађивали целог живота.

Тишина која је остала иза њих није обичан мук празног простора. То је тишина која траје и данас. Неповратна, заглушујућа, неутешна.

Данас се овде морала пробудити туга за незаборав - у свом емотивном говору навела је Чанковић.

Потом је прочитана Изјава сећања коју је поводом 31. годишњице војно-полицијске акције „Олуја“ издало Српско народно веће.

БОРИС МИЛОШЕВИЋ: „НЕ ТРАЖИМО ДА СЕ ЗАБОРАВИ НИЈЕДНА ЖРТВА“

Председник Српског народног већа **Борис Милошевић** поручио је да Комић није само место страдања већ и опомена да злочини над цивилима не смеју остати без судског епилога. У првом делу говора подсетио је на судбину самог села.

- До места на ком се данас окупљамо води узак пут, са лошим асфалтом. Није га лако пронаћи, као што није лако пронаћи ни речи за оно што се овде догодило. А када стигнете, пред вама је стари споменик и мали трг, опасан каменим зидом, а наред њега запуштена штерна. Овде се некада окупљало цело село. Место сусрета, место разговора, место где је вода значила заједницу и живот.

Првих дана августа 1995. године у селу је остало осам душа. После дванаестог августа није остао нико. Скоро свих 89 кућних бројева запаљено је истог дана. Село које је преживело један светски рат није преживело тај август.

Хвала вам што сте данас дошли у Комић, у ово мало лично село које је некада бројало готово 900 душа, а данас га чувају само тишина и мала плоча са именима - рекао је Милошевић.

Говорећи потом о људима чија су имена уклесана на спомен-плочи, Милошевић је подсетио на судбину Марије Бркљач, Саве и Петра Лаврнића и других мештана, али и на чињеницу да после три деценије нико није одговарао за злочине.

- Иза сваког од тих имена стајао је живот, кућа, двориште, комшије, можда унуци, навика да се сваког јутра помете праг. Марија Бркљач Угарковић изгорела је у својој кући. Њена кћи, која је преживела сакривши се у пољу, дала је исказ о том дану, о пуцњима које је чула, о диму који је видела, о данима које је после провела тражећи макар део онога што је остало од мајке.

Петар и Сава Лаврнић, мајка и син, остали су на свом дворишном путу. Прошли су месеци, прошла је зима, а њихови посмртни остаци остали су тамо да леже пуних шест месеци након злочина.

Војници који су тога дана били у Комићу вратили су се кућама као победници. Рат је за Хрватску те године завршен победом, а они који су се вратили дочекани су песмом, заставама, у држави која је славила. Нико им вероватно није поставио питање шта су оставили иза себе. Али онај ко је запалио кућу у којој је лежала непокретна старица, онај ко је везао руке сину и мајци, кући је донео ратну победу, али је људскост оставио овде, међу пепелом.

Истрага против непознатих починилаца траје. До данас, три деценије касније, није подигнута оптужница ни против једне особе, ни против једне јединице. Ово није усамљен случај. Уставни суд Републике Хрватске недавно је својом одлуком трећи пут утврдио да није спроведена ефикасна истрага поводом ратног злочина над осморо цивила у селу Уздољу код Книна. Неефикасна истрага понавља се из села у село, из предмета у предмет - навео је Милошевић.

У завршници говора поручио је да се сећање не сме делити по националности жртве и да је једина истинска правда она која важи за све.

- Дошли смо у Комић да се сетимо жртава „Олује“, мештана овог села, Срба који су овде живели и овде страдали. Али долазећи овамо, не заборављамо жртве

наших суграђана Хрвата. Ниједна жртва, хрватска или српска, не заслужује да буде заборављена. Невиност жртве не зависи од тога на чијој је страни рођена. Недалеко одавде, у Ловинцу, у осмом месецу 1991. године, док је рат тек почињао, злочинци су петорицу мештана одвели са собом. Десет дана касније, пронађени су убијени у жбуњу крај пута, само два километра од својих кућа. Комић и Ловинац, два села која деле исту личку земљу.

Ми овде не тражимо да се заборави ниједна жртва, хрватска или српска. Тражимо да се ниједна не дели на важнију и мање важну, на ону која заслужује истрагу и ону која је чека узалуд. Изгубљене животе и године не можемо вратити. Али нешто ипак

можемо: не заборавити ово село, ове људе, ове жртве. Писати о њима. Говорити о њима. Долазити овамо и изговарати њихова имена наглас, да остану отргнути од заборава, чак и кад све друго овде ћути.

Марија, Петар, Сава, Борка, Милица, Милка, Раде и Стака - именима убијених српских цивила завршио је своје обраћање у Комићу председник СНВ-а.

ЖИВОТ ПОСЛЕ ГУБИТКА

Међу окупљенима био је и **Милан Сунајко** из Комића, човек који је седам дана после „Олује“ остао без оба родитеља. Оца су му убили у Пољицу, а мајка је страдала на путу према Мазину. За њихову смрт, ни после готово три деценије, нико није одговарао.

- Оца су ми убили ту у Пољицу, а мајка је кренула према Мазину, ка Клапавицама, и тамо је убијена. За њом се и данас трага. Био је ту чешки УНПРОФОР, али да ли су је сахранили и где, нико не зна. Ја сам се вратио. Живим овде. Ту су ми и синови. Радимо и боримо се. Није лако. Рат је рат, тешке су то ствари. За смрт мојих родитеља нико није одговарао и бојим се да ће тако и остати - мртво слово на папиру - каже Сунајко.

На комеморацији су, између осталих, били и заступници у Хрватском сабору из редова СДСС-а **Ања Шимпрага**, као и представници Амбасаде Републике Србије у Хрватској. Парастос страдалима служили су свештеници Српске православне цркве.

Васка РАДУЛОВИЋ

СПОРТСКИ КАМП „ДЕЦА СРБИЈЕ” ОД 11. ДО 14. АВГУСТА У ПОЖАРЕВЦУ ЈЕ ОКУПИО ДЕЦУ ИЗ ДИЈАСПОРЕ, МЕЂУ КОЈИМА СУ БИЛА И ДЕЦА ИЗ РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ

ПРВИ ПУТ НА КАМПУ „ДЕЦА СРБИЈЕ”

У Пожаревцу је од 11. до 14. августа одржан спортски камп „Деца Србије” који је у организацији Академије Талената, уз подршку министра **Ђорђа Милићевића**, задуженог за сарадњу са Србима из региона. На кампу је учествовало око 200 деце српске националности из девет земаља дијаспоре и региона, међу којима је и њих 26 са истока Републике Хрватске. Четвородневни камп, организован у оквиру програма намењеног повезивању деце српске националности, спојио је спортске активности, дружење и садржаје посвећене језику, култури и традицији. Камп је одржан уз подршку Министарства без портфеља задуженог за односе са дијаспором, Министарства спорта и Спортског савеза Србије, док су међу спортистима који су подржали програм били и **Никола Рађен** и **Жељко Ребрача**.

- Ово је један свеобухватан пројекат и лепо дружење у циљу очувања идентитета, културе и традиције, али и ради упознавања других припадника српске заједнице из региона и дијаспоре. Ово је била сјајна

прилика да се деца повежу и успоставе контакт. Добили смо позив од нашег олимпијца и прослављеног ватерполисте **Николе Рађена** за учествовањем на

поменутом кампу и успели смо да у кратком року окупимо децу и организујемо пут. Деца са истока Републике Хрватске су први пут учествовала на кампу и реакције су

позитивне. Учествовали су у радионицама и два пута дневно на тренинзима и по њиховим речима су задовољни - рекао је председник ЗВО-а **Дејан Дракулић**.

Камп „Деца Србије” отворио је министар без портфеља задужен за односе Србије са дијаспором Ђорђе Милићевић који је нагласио како циљ оваквих окупљања није само бављење спортом или упознавање са историјом и културом Србије, већ пре свега стварање нових пријатељстава међу децом која живе у различитим државама.

- Кроз овогодишње летње кампове прошло је више од 5000 деце из региона и дијаспоре. То значи 5000 нових сусрета са Србијом и исто толико прилика да неко дете боље упозна свој језик, своју историју и своје корене. Брига о деци и младима у региону и дијаспори не траје само током лета, она траје сваког дана у години, јер су управо деца најважнији мост између Србије и нашег народа широм света, односно мост који градимо за будућност. Наставићемо да повезујемо нашу децу, да подржавамо допунске школе, наша удружења и организације, да окупљамо наше људе и да градимо мостове између Србије и Срба широм света. Србија чека своје сународнике, да се радује њиховим успесима. Србија ће увек бити кућа свих њених људи, без

обзира где живе - изјавио је Милићевић.

Деца су, поред пливања и тренинга који су се одржавали два пута дневно на градском базену, обишла значајна места у околини Пожареваца и манастир Тумане, а Никола Рађен и тренери са кампа, деци су пренели најважније вредности које кrase олимпијске шампионе Србије.

За децу која су први пут учествовала на овом кампу, Пожаревац ће тако остати запамћен, не само по тренинзима и новим спортским искуствима, већ пре

свега по људима које су тамо упознали, а управо такви сусрети, који почињу заједничким тренингом или разговором, често прерастају у пријатељства која се настављају и након повратка кући. За српску заједницу на истоку Хрватске, укључивање у овакве програме отвара простор за нова повезивања деце са вршњацима из других средина, али и за њихово активније укључивање у садржаје које организује матица.

Маја МИЛАНОВИЋ

ТАМБУРАШКИ КОНЦЕРТ „ДУНАВОМ ПЛОВИ ТАМБУРА ЗВУК” У БОРОВУ ЈЕ ОДРЖАН ПО СЕДМИ ПУТ. ПОСЕТИОЦИ СУ И ОВОГА ПУТА ИМАЛИ ПРИЛИКУ ДА УЖИВАЈУ У ЗВУЦИМА ОВОГ ПОПУЛАРНОГ ИНСТРУМЕНТА ПАНОНСКЕ РАВНИЦЕ

ТАМБУРА У БОРОВУ ПУСТИЛА ДУБОКО КОРЕЊЕ

Иако тамбурашка музика у Борову има дугу традицију постојао је један дужи период када се звук овог инструмента потпуно утишао да би пре четврт века поново био оживљен након оснивања тамбурашке секције при КУД-у „Бранислав Нушић”. Од тада до данас тамбурашка музика је у овом селу све присутнија.

- У Борову већ 25 година делује дечји тамбурашки оркестар, а задњих десет година Тамбурашки састав „Дунавске зоре”, кроз истоимено удружење, покушава да оствари оно што није могло бити остварено са Културно-уметничким друштвом. Наравно, и даље радимо заједно са КУД-ом, имамо заједничке програме и ја се заиста надам да смо успели у томе да људи у Борову и околини, припадници наше националне

мањине, уживају у тамбурашкој музици, да је чувају као што се чува све оно што је везано за наш народ. У томе имамо подршку свих наших институција на чему смо јакo захвални - каже председник Удружења „Дунавске зоре” и организатор манифестације **Душан Латас**.

У музичком делу програма наступили су певачи народне музике **Раде Космајац** и **Сања Малетић**, а вече је отворено наступом најмлађих боровских тамбураша и **Александре Сашке Падров** уз пратњу домаћина, односно Тамбурашког састава „Дунавске зоре”.

- Тамбура је инструмент који може све, то је музика која бруји као и гласне жице. Тамбура може да свира сваку врсту музике, народну, класику и све што људски глас може да произведе може и тамбура. С тамбурашима и ја највише волим да певам, солиста сам

Радио-телевизије Војводине и најчешће наступам са тамбурашким саставима. На овом концерту нагласак сам ставила на шумадијски звук и заправо сам јакo нестрпљива да чујем како шумадијска народна музика звучи уз пратњу тамбураша - рекла је уочи наступа **Сашка Падров**.

Манифестација „Дунавом плови тамбура звук” је у првом реду музичка, али су се организатори потрудили да она има и неке попутне садржаје како би доживљај био потпунији.

- Наши најмлађи имали су прилику да се возе у запрегама и јашу на коњима уз подршку коњогојца из Трпиње, а гастрономске екипе из Борова, Бијелог Брда и Бршадина су припремиле домаће специјалитете. На тај начин хтели смо да пред наш боровски кирбај, који је нама јакo важан, уведемо наше људе у ту причу, да им подигнемо расположење са добром музиком и да нашу храмовну славу 15. августа прославимо у здрављу и весељу - истакао је Латас.

У организацији манифестације учествовала су сва боровска удружења; риболовци, ватрогасци, завичајно удружење Срба Озрена и Посавине, пензионери, Плави Дунав и бројни волонтери. Суорганизатор манифестације било је Заједничко веће општина, уз финансијску подршку Вуковарско-сремске жупаније, Општине Борово, Савета за националне мањине Републике Хрватске и Уреда за људска права и права националних мањина Републике Хрватске.

Славко БУБАЛО

ГУСЛАРСКО ВЕЧЕ ОДРЖАНО ЈЕ 13. АВГУСТА У БОРОВУ У ОРГАНИЗАЦИЈИ НЕФОРМАЛНОГ УДРУЖЕЊА ГУСЛАРА

У БОРОВУ ОЖИВЕЛЕ ГУСЛЕ ПОСЛЕ 90 ГОДИНА

После више од девет деценија, у Борову су поново засвирале гусле и одјекнула традиционална гусларска песма. Гусларско вече, одржано први пут након 90 година, окупило је љубитеље гусала, народног стваралаштва и српске традиције, а овај догађај био је прилика да се сачува сећање на обичаје и културно наслеђе које се генерацијама преноси са колена на колено. Уз стихове, звуке гусала и дружење, Борово је још једном показало да традиција живи онда када је чувају људи који је памте и поштују.

- Ово је у Борову нешто ново, али у исто време и старо. Имали смо пре 90 година у Борову гусларско вече и од тада па до данас, према нашим сазнањима, није било. Рекао бих да је ово повратак традиције и то нас је мотивисало да организујемо ово гусларско вече. Има нас једна група људи који смо почели учити се гуслати и сазнавали смо све више ствари које су указивале да се на овим просторима раније гуслало и то нас је све више и више фасцинирало. То друштво је нарасло отприлике на десетак људи до сада и одлучили смо да организујемо гусларско вече које у Борову није било од 1935. године. Прича је кренула пре отприлике годину и по дана када смо купили гусле и кренули са учењем, данас смо стабилна екипа и имамо довољно људи да организујемо једну овакву манифестацију - рекао је испред организатора **Слободан Мишљеновић**.

Стефан Максимовић

Гусларско вече било је прилика да се кроз песму и звуке гусала подсети на значај очувања овог дела српске традиције. О гулама, њиховом месту у народном стваралаштву и важности да се ова традиција настави, говорио је и гуслар који је учествовао у програму.

- Љубав према гулама код мене се појавила са 17 година, на интернету сам чуо за гусле и епске песме и цела та тематика ме заинтересовала и желео сам то више да упознам и уђем у цео тај свет. Отишао сам у Школу гусала Сандић у Београду коју води Вукојица Сандић и тако је све кренуло. Месец по месец, година по година и од тада је прошло већ седам година како гулам. Сматрам да се гусле недовољно рекламирају, генерално у свету се то некако потискује и затрпавају нас западним вредностима, што наравно није у реду, јер ми Срби имамо јако богату културу и традицију и сматрам да све генерације треба да знају одакле смо потекли и где су нам корени - каже гуслар **Милош Танасковић**, који се овом приликом осврнуо и на то колико су гусле захтеван инструмент за свирање.

- Многи мисле како су гусле захтеван инструмент, искрено, међу жичаним инструментима мислим да и јесу једне од захтевнијих, пре свега зато што имају само једну жицу и пет тонова. Лако је добити фину мелодију са 10 и 15 тонова, а теже је остварити то са пет тонова, али верујем да уз труд и рад може свако да научи да свира гусле - појаснио је Танасковић.

АУТОРСКИ СТИХОВИ КОЈИ ЧУВАЈУ ТРАДИЦИЈУ

Уз звуке гусала и традиционалне стихове, вече је добило и личну, ауторску ноту кроз песме боровског песника **Стефана Максимовића**, који је својим стиховима говорио о људима, завичају, традицији и свему ономе што чини део колективног сећања једног народа. Његове ауторске песме, изречене у атмосфери испуњеној емоцијама и поштовањем према наслеђу, природно су се уклопиле у програм и дале му додатну топлину, а на овај начин, кроз стихове

Милош Танасковић

су сачуване приче, осећања и вредности које не би требало да буду заборављене.

- У мојим песмама се пре свега налазе теме православља, српског идентитета, опстанка и страдања. Када кажем опстанак, мислим на шире подручје Балкана, али православље спомињем у свим сегментима, јер како ја то видим, то нам је спас и једини излаз. Моја збирка песама под називом Таин је објављена прошле године, ако Бог да промоција би требала да буде и овде у Борову, а за сада је ово први пут да сам у Борову нешто рецитовао, наравно, ту не рачунам период из детињства. Леп је осећај бити међу својим људима који разумеју шта пишеш и рецимо када прочитам песму о Борову да тачно знају шта мислим и осећам - рекао је млади боровски песник **Стефан Максимовић**.

Програм су песмом употпунили и чланови Вуковарског српског певачког друштва Јавор, па је тако гусларско вече у Борову протекло у знаку песме, традиције и заједништва, али и жеље да се културно наслеђе сачува од заборава. Звуци гусала, стихови и ауторска поезија подсетили су да традиција није само део прошлости, већ и нешто што се може живети и стварати и данас. Организатори поручују да ово вече не треба да остане само једно подсећање на оно што је некада било, већ да буде почетак окупљања које ће у Борову имати своје ново трајање.

Маја МИЛАНОВИЋ

ВЕЛИКО ЛИЧКО ПРЕЛО, У ОРГАНИЗАЦИЈИ НОВООСНОВАНОГ КУД-а „СРБ“, ОКУПИЛО ЈЕ ОВОГА ЛЕТА БРОЈНЕ УЧЕСНИКЕ И ГОСТЕ КОЈИ СУ, УЗ ИЗВОРНУ ЛИЧКУ ПЕСМУ, ТРАДИЦИОНАЛНО КОЛО И НАРОДНЕ НОШЊЕ, ОЖИВЕЛИ ОБИЧАЈ КОЈИ ЈЕ НЕКАДА БИО НЕИЗОСТАВНИ ДЕО ЖИВОТА У ЛИЦИ

ОД ЗАБОРАВА ДО НОВОГ ПОЧЕТКА: ЛИЧКА ПЕСМА ПОНОВО СЕ ЧУЈЕ У СРБУ

После 40 година у Србу се овог лета поново заорио ојкан. Новоосновано Културно-уметничко друштво „Срб“ из истоименог личног места организовало је прво Велико личко прело, са жељом да се обнови дух некадашњих окупљања и од заборава сачувају личка песма, игре, обичаји и личка реч. Прело је овог лета окупило бројне госте, културно-уметничка друштва и певачке групе из различитих крајева, а домаћини кажу да је циљ да овакво окупљање постане традиција и да се бар једном годишње у Србу сретну људи које повезује исти крај и исто наслеђе. КУД „Срб“ данас броји нешто више од 30 чланова, од којих је око 20 стално активно. Иза оснивања друштва стоје ентузијастички, углавном људи у зрелим годинама, који су одлучили да сами покрену иницијативу и допринесу оживљавању свог места.

- У Србу се већ годинама уназад не догађа ништа, нема ништа, а има нас доста који бисмо хтели нешто да покренемо, да живе мало ово место, да се нешто позитивно догађа, да се не прича само о тмурним

временима, о ружним догађајима. Ајмо се вратити лепим временима, барем кроз песму и кроз причу. И тако је почело. Одатле, ми смо се самостално регистровали, нисмо могли другачије и кренули смо са песмом.

Негујемо ону изворну личку реч, изворну личку песму. Јако смо срећни и то је оно што нас испуњава. Већина наших чланова КУД-а каже: „једва чекамо петак“. Сваког петка се састајемо и по два сата певамо. Певамо изворне личке песме, причамо неке догађаје, лепе догађаје из прошлих времена, прескачемо све што је ружно, све оно што би стварало горчину свима нама. Дакле, бирамо и тражимо, присећамо се старих и заборављених речи, израза, то покушавамо да запишемо, па ћемо једног дана направити монографију, ако будемо упорни, а упорни јесмо. Преко донација смо добили народне ношње и захвални смо свим људима широм света који су нам у томе помогли, како бисмо овог лета могли овако обучени да станемо пред људе и покажемо ово наше богатство - поносно истиче председница КУД-а „Срб“

Даница Галић.

Колико оваква окупљања недостају Србу, али и другим личким местима, најбоље знају они који у њима живе током целе године. За њих је прело било прилика да од старијих чују и науче понешто од наслеђа које је временом потиснуто из свакодневног живота - од изворне песме и игре до обичаја и личке речи. У крају чији су људи кроз различита тешка времена губили домове, одлазили и расељавали се, сусрети попут овог поново повезују генерације и чувају везу са завицајем, али и буде осећај припадности и понос према личком крају.

- Недостајало нам је ово, али ето, сада имамо седмично окупљање на прелима и лепо нам је. Певамо, размењујемо енергију, певамо и духовне песме, песме са душом. Учимо се традицији, некако нешто заигра у срцу и баш се добро осећамо после, боље него уз телевизор или телефон. Нешто ипак осећамо према том старијем, неке истинске вредности. Не треба ту пуно рекламе, осете то и млади људи, деца, и полако се враћају томе,

цене и негују, и мислим да ће заживети. Добро нам је. Имамо у Србу и џиу-џиу клуб, имамо рафтинг, основали смо вишебој, трудимо се на више поља. Жене имају аеробик, стварамо нешто, имаћемо оно што сами створимо. До нас је - каже **Предраг Родић**, један од чланова друштва и стални мештанин Срба.

- Пуно значи да имамо начин на који можемо одржати своју традицију и да се ми као млади сећамо својих обичаја, да их наставимо и пренесемо на будуће генерације. И стварно је посебан осећај када кажеш да јеси из Лике и када знаш о чему причаш, када кажеш да си из Лике и какав је то начин живота и свега осталог, културе, наравно.

На мени вечерас је традиционална личка ношња. Њу је направила тетка мог оца, Мира из Госпића, и јако сам јој захвална на овом драгоценом поклону који сам добила на дар, да могу да је обучем у свакој прилици, да је поносно покажем и да остане ношња која ће остати у мојој породици - додаје Милица Кеча, поносна Личанка чија се породица пре 20 година вратила у Срб.

- Фалило је ово Србу, али једнако фали и сваком другом месту у Лици. Једноставно, начин на који се одржавају односи потпуно је другачији ако не постоји једно овакво друштво. Људи се ретко окупљају, све више су посвећени, можда, сами себи, а овако једноставно на окупу виде шта је заједница. Имао сам прилику да присуствујем тим пробама, прелима унутар чланова друштва, тим њиховим дружењима и заиста бих волео да бар десет одсто тих правих шала стигне до људи, јер то је јако весело, јако живо. Људи су јако опуштени, па чак и они који

су се, на неки начин, временом повукли, затворили у себе, скроз су се отворили и као да су доживели неки преображај последњих месеци - наводи Стефан Војновић, млади човек који се са породицом вратио да живи у Србу.

ЗАЈЕДНИЦА КОЈА ПОНОВО УЧИ ДА СЕ ОКУПЉА

Оснивањем КУД-а, али и различитим другим иницијативама које су покренули у последње време, Личани настоје да своју Лику одрже живом, стварајући услове за све генерације. Да се поново разбукте огњишта, да се из пустих кућа поново завије дим у личким ноћима и да у њима своје место поново нађу они који су некада морали да их напусте, уз оне који су одлучили да остану и опстану, упркос свим потешкоћама и изазовима. Јер на овој земљи Личанину

никада није било лако - али је увек знао да јој се врати.

- Драго ми је да је у Србу коначно основано културно-уметничко друштво, јер пре тога нисмо баш имали ни прилику овако, на великим догађајима, да учимо нешто о својој култури и обичајима. И моји родитељи су из Срба, овде живе, вратили су се пре више од 20 година из Србије и сада се баве пољопривредом. Сада живимо на Ајдеровцу, на једној предивној планини изнад Срба, пет километара - задовољно истиче млада Милица.

- То значи окупљање целе заједнице и да заједница види одакле је потекла и шта су ти неки наши стари обичаји, да се преносе даље и да то одржавамо на начин да, ако су сениори то за нас успоставили, да се и ми млађи полако укључујемо и да се то наставља и да одржавамо један континуитет - додаје Војновић из Срба.

Као у песми о Лици коју је Милица, поносно стојећи у својој личкој ношњи, изрецитовала пред свима:

*„Вратите се, соколићи моји,
још вас Лика чека и позива.*

*Разбуктајте огњиште што стоји,
да нам Лика опет буде жива.”*

И управо је то оно што је овогодишње прело у Србу показало, да се завичај чува повратком и песмом, дружењем, памћењем и спремношћу да се нешто уради за место из којег се потиче. Први корак је направљен, а домаћини већ најављују да ово неће остати само једно летње окупљање, већ почетак традиције која ће у Србу имати своје место.

Васка РАДУЛОВИЋ

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТНИ ИЗАЗОВИ МЛАДИХ, ОБРАЗОВАЊЕ И ОЧУВАЊЕ ИДЕНТИТЕТА У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ

МЛАДИ КОЈИ ЧУВАЈУ ИДЕНТИТЕТ И ГРАДЕ БУДУЋНОСТ

Млади су покретачка снага сваке заједнице, а квалитет њиховог живота један је од најважнијих показатеља њеног развоја и будућности. Управо због тога питања образовања, запошљавања, слободног времена, културних и спортских садржаја, као и могућности за лични и професионални развој, заузимају све значајније место у разговорима о будућности локалних средина. Вуковар није изузетак. Као град који настоји да задржи своје становништво и створи услове за останак младих породица, суочава се са изазовима који нису карактеристични само за њега, већ и за бројне мање градове у Хрватској.

У таквом окружењу одрастају и млади припадници српске заједнице, који своје образовање, планове и свакодневни живот граде у средини у којој желе једнаке могућности за развој, усавршавање и остваривање својих потенцијала. Њихова искуства, потребе и очекивања део су шире приче о младима у Вуковару, али истовремено носе и одређене специфичности које произлазе из значаја очувања језика, писма, културе и идентитета. Управо зато важно је говорити о томе колико су им доступни образовни, културни, спортски и друштвени садржаји, као и у којој мери имају прилику да активно

учествују у животу заједнице и креирању њеног будућег развоја.

За младе људе квалитет живота не подразумева само могућност школовања или проналаска запослења. Подједнако су важни доступни садржаји у слободно време, прилике за дружење, културна и спортска понуда, могућности за волонтирање, неформално образовање, развој креативности и предузетничких идеја, али и осећај да могу активно допринети средини у којој живе. За младе припаднике српске заједнице томе се придружује и значај институција и организација које негују њихов културни идентитет, стварајући простор за повезивање, очување традиције и активно укључивање у друштвени живот града.

- Мислим да млади у Вуковару имају одређене могућности за спорт, забаву и културу, али увек може тога бити више. Било би добро организовати више неких догађаја намењених младима, као што су различити концерти, радионице и спортски турнири. На тај начин би млади имали више прилика да квалитетно проведу своје слободно време, развијају своја интересовања и стичу нова познанства - каже шеснаестогодишња ученица Техничке школе Николе Тесле у Вуковару **Нађа Васиљевић**, која се школује

по моделу А, односно на српском језику и ћириличном писму.

- Веома ми је важно то што имам могућност образовања на свом матерњем језику и ћириличном писму, јер на тај начин негујем своју културу, традицију и свој језик. Сматрам да је важно да свако има право да се школује на свом језику. Такво образовање пружа једнаке могућности за наставак школовања, јер су програми приближни и диплома је једнако призната. Имам прилику да учествујем у разним радионицама и пројектима о данас актуелним темама, а такве активности доприносе квалитетнијем образовању и помоћу њих стичем нова знања из различитих подручја и упознајем нове људе. Такође, сматрам да је таква врста пројекта веома корисна јер чини учење и наставу занимљивијима - појашњава Нађа.

Иако млади у Вуковару препознају бројне могућности које им образовни систем и локална заједница пружају, истовремено сматрају да увек постоји простор за додатна унапређења. Посебно истичу значај практичних знања и активности које наставу чине садржајнијом и ближом свакодневним потребама ученика. Управо кроз различите пројекте, радионице и практичан рад млади имају прилику да развијају своје вештине, стичу нова искуства и лакше се припремају за будуће школовање и тржиште рада. Такви садржаји, сматрају, могу додатно подстаћи интересовање ученика и допринети квалитетнијем образовању.

- По мом мишљењу, требало би унапредити услове за школовање кроз више практичне наставе како би се лакше сналазили у нашој струци, поред теорије. Сматрам да се кроз праксу најбоље учи јер можемо да применимо оно што смо научили на теоријским часовима, а мишљења сам и да би већи број ваннаставних активности и пројеката могао привући и заинтересовати више младих него што је тренутно. Такође, највећа предност живота у Вуковару и околини је миран живот, сигурност и могућност квалитетног школовања. С друге стране, највећи изазов је мањак прилика за запослење и садржаја за младе, због чега многи након завршетка школовања одлазе

у веће градове како би пронашли посао који им одговара - каже наша саговорница.

НОВИ КОРАК У ОБРАЗОВАЊУ, ЈАЧИ ОСЕЋАЈ ПРИПАДНОСТИ

Пут образовања често води у велике градове, али искуство одрастања и школовања у родном граду остаје важан темељ за даљи развој. Један од таквих примера је и **Милица Вуковић**, која је након завршене Гимназије Вуковар своје образовање наставила у Загребу. Ново животно поглавље донело јој је бројна искуства и прилике за усавршавање, док јој је Вуковар остао место којем се радо враћа и са којим је и даље снажно повезана.

- До одлуке да студирам у Загребу сам дошла лако, а највише је пресудила чињеница да се жељени студиј у Хрватској налазио најближе у Загребу. Осим тога, бирала сам удаљеност од куће која ће ми омогућити да се осамосталим и стекнем нова искуства, али истовремено и довољну близину да се вратим када год то пожелим. Загреб ми је у том погледу пружио савршену равнотежу и задовољна сам својом одлуком - започиње своју причу студентка задње године преддипломског студија радиолошке технологије на Здравственом велеучилишту у Загребу Милица Вуковић.

Милица је рођена Вуковарчанка која је завршила Гимназију у свом родном граду, а школовала се по моделу А на српском језику и ћириличном писму.

- Врло ценим што сам имала могућност да се школујем на српском језику и ћириличном писму. Свесна сам да многи припадници наше националне мањине немају ту прилику те због тога додатно поштујем рад наставника и професора који су се трудили да и након завршене школе познавање језика и културе остане сачувано. Док сам била млађа додатне лектире, тестови и обавезе понекад су се чинили изазовно, али сада схватам колико је све то допринело бољем разумевању сопственог идентитета. Овакав вид образовања пружа једнаке, па чак и додатне могућности за наставак школовања јер се уз основни наставни програм развијају и додатне језичке компетенције. Штавише, полагање српског језика на државној матури донело ми је додатне бодове приликом уписа на факултет - каже Милица.

Иако је због студија напустила родни град, одлазак у Загреб за Милицу није значио и удаљавање од заједнице којој припада. Напротив, управо је у новој средини пронашла додатни подстицај да се активније укључи у рад организација српске заједнице, негујући свој идентитет кроз различите едукативне и друштвене програме. Како сама истиче, такво искуство донело јој је нова знања, познанства и још снажнији осећај припадности.

- Рекла бих да сам постала активнија у заједници откако сам се преселила у Загреб. На то је засигурно утицало сазревање и схватање да је за очување и виталност сваке заједнице важан и најмањи допринос појединца. Сходно томе, прошле године сам похађала Политичку академију Српског народног већа, чији ме начин рада и преношења знања додатно мотивисао да се укључим у рад заједнице. Такође сам од недавно постала члан Српског демократског форума. Радујем се свим будућим активностима у којима ћу учествовати јер је досадашње искуство било и више него позитивно, те се надам се да ће се што више младих одазвати на овакве програме. Едукација коју пружају ове организације и институције не долази само из учионице, већ и кроз студијска путовања, културне догађаје и разне радионице. Међутим, њиховом највећом вредношћу сматрам осећај заједништва, упознавање различитих људи и међусобно повезивање.

Поред квалитете образовања, на одлуку младих где ће студирати све више утичу и услови живота, доступни садржаји и могућности за друштвени ангажман. Управо зато искуства студената који су школовање наставили изван Вуковара могу бити вредан показатељ онога што би се у граду на Дунаву могло додатно развијати.

- Ширење понуда студијских програма на нашем Велеучилишту, посебно у подручјима здравства и савремених дигиталних технологија, засигурно би привукло већи број студената те омогућило младима који већ ту живе да наставе школовање у свом граду. Самим тим би се требао направити додатни простор за учење и боравак, али и друштвени

живот јер је то оно што највише чини студентске дане памтљивим. Студирајући у Загребу схватила сам колико студентима значи када се у граду стално нешто дешава и када имају избора. Скоро сваки месец се организује нови фестивал, било да је у питању музика, филм или гастрономија. Исто се примењује и на ноћне изласке, постоји велик избор места и различитих музичких жанрова. Студенти се учлањују у различите секције, унутар или изван факултета и на тај начин развијају своје хобије. Ту су и тематски пуб квизови, радионице и друга дружења која додатно повезују младе. Наравно, схватам да Загреб и Вуковар не могу имати исту понуду, али сматрам да би чешћа догађања, боља повезаност јавним превозом и различите погодности за студенте значајно унапредили квалитету студентског живота - појашњава двадесетдогодишња Милица.

Приче Нађе и Милице показују да одлазак на школовање не значи и одлазак од сопствених корена. Напротив, образовање, нова искуства и познанства често додатно учврсте свест о значају језика, културе и заједнице из које су потекле. Упркос изазовима са којима се суочавају млади у мањим срединама, њихови планови и размишљања уливају оптимизам да знање стечено током школовања може једног дана бити враћено, на одређен начин, заједници из које потичу. У томе лежи и највећа вредност улагања у младе - да, где год их животно пут одведе, са собом носе осећај припадности и жељу да допринесу заједници којој припадају.

Маја МИЛАНОВИЋ

ПРИЧА О ЂОРЂУ РАДОЈЧИНУ, ВУКОВАРЦУ И ЈЕДНОМ, ОД ПРВИХ СТРУЧЊАКА У АГРОНОМИЈИ У КРАЉЕВИНИ ЈУГОСЛАВИЈИ

ОРГАНИЗАТОР САЈМОВА ПРИПЛОДНЕ СТОКЕ И ОСНИВАЧ МУЗЕЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ

Вуковар никада није оскудевао у личностима које су обележиле не само његову него и прошлост некада великог простора који смо заједничким именом звали Југославија. Значајан допринос развоју и имену Вуковара дали су и његови Срби међу којима је било политичара, сликара, књижевника, трговаца и занатлија, лекара, велепоседника и добротвора. Међу њима су свакако најпознатији Захарија Орфелин, Јован Гавриловић, Јустин Михаиловић или Алекса Пауновић, али има и оних мање познатих, помало заборављених и свакако значајних Вуковараца којих се ваља присетити. Један од тих заборављених вуковарских Срба је Ђорђе Радојчин, један од првих стручњака у агрономији Краљевине Југославије која је у време његовог школовања оскудевала

експертима у области пољопривреде и сточарства и чији рад је значајно допринео развоју ове гране привреде у вуковарском крају.

Рођен је 26. августа 1895. године као један од тројице синова из брака Јулке и Николе Радојчина у Вуковару где је завршио Основну школу и гимназију. Школовање је наставио у Крижевцима на Краљевском вишем господарском училишту, а по завршетку студија од 22. јула 1916. био је предавач на економији школе и у нижој пољопривредној школи. Један семестар био је и у Немачкој у Пољопривредној школи у Халеу. По повратку је поново радио на крижевачкој економији, где је показао посебно занимање за сточарство. У то време објавио је и неколико стручних

радова из области вештачке оплодње стокe, а сточарство је предавао и као професор Средње пољопривредне школе у Крижевцима.

У периоду од 1. септембра 1919. до 31. марта 1920. био је економски вештак при аграрној процени за Лудбрег, а 19. септембра 1924. године именован је за вршиоца дужности обласног пољопривредног референта за Сремску област. Радојчин се као стручњак прочуо када је у Вуковару организовао Први сајам приплодне стокe. Сајмови које је касније организовао помогли су у набави довољно приплодне стокe за целу Сремску област што је знатно побољшало сточарство целе области, а нарочито вуковарског среза. По оснивању бановина као сточарски референт додељен је пољопривредном одељењу Дунавске бановине. На том месту његова идеја о сајмовима приплодне стокe наишла је на плодно тло јер је Радојчин био окружен људима из струке који су његове идеје схватили озбиљно и помагали му да их оствари. Сајам приплодне стокe у Новом Саду био је круна његовог рада, јер је на њему виђена најквалитетнија стока у држави. Његов рад на унапређењу сточарства био је запажен и веома цењен па су многи тражили његове савете и искуство.

Као виши саветник, заједно са инжењером Богданом Јаракулом, био је на челу специјалних стручних комисија које су обилизиле, контролисале и унапређивале рад млекарских задруга широм Војводине (Нови Сланкамен, Инђија, Србобран, Мокрин итд.). Био је сарадник више стручних часописа, а 22. децембра 1929. дипломирао је на Пољопривредном факултету у Загребу поставши један од првих инжењера агрономије у Краљевини Југославији. Одмах се бацио на припрему доктората са радом о Пфајферовој раси свиња, који је био готово при крају, документован бројним подацима о тој раси и фотографијама, али га због презаузетости пословима није предао. У међувремену је положио испит за инспектора за сточарство, чиме је стекао највећу квалификацију за рад

на унапређењу сточарства.

У сарадњи са Драганом Томићем 1926. године објавио је рад под називом *Преглед економског стања Сремске области*, за који је похваљен од стране Министра Пољопривреде актом бр. 40.284/3, од 10. новембра исте године. Још док су постојале области као управне јединице, Радојчин је у Сремској области уредио пољопривредни музеј, у коме је прикупио велики број узорака житарица, модела воћа и справа у минијатури. Идеја којом се водио била је да се у њему прикупи што више узорака пољопривредне производње и прикаже стварно стање пољопривреде како би, захваљујући сталној изложби, заинтересовани могли да виде шта Срем нуди и где шта може да се набави. По угледу на његов и друге области Краљевине Југославије оснивале су сличне музеје.

Радојчин је био редован члан Српског пољопривредног друштва, али и сарадник многих културних и хуманих установа, укључујући Вуковарско српско певачко друштво „Јавор“ и Друштво за Српско народно позориште у Новом Саду. За свој рад одликован је орденом Св. Саве 5. степена.

ТРАГИЧНА СМРТ У НОВОМ САДУ

Инжењер Ђорђе Радојчин био је познат по својој честитости и правдољубивости чему је придавао велику пажњу и трудио се да свој посао увек обавља часно и поштено. Преломан тренутак у његовом животу догодио се 1931. године када је у јавности почела да кружи прича о неправилностима у набавци приплодне стоке у Вуковару у времену када је он био референт у ондашњој жупанији. Иако њега нико није ни поменуо Радојчина је све то јако погодило јер није могао да поднесе да неко сумња у његово поштење и да његово име буде уплетено у било какво недела. Због свега тога био је веома потиштен, жалио се пријатељима и говорио да је због тога спреман чак и да се убије.

Узалуд су га пријатељи убеђивали да ће све доћи на своје место. Мисао о самоубиству никако га није напуштала. Последњих дана живота Радојчин је завршавао послове, сређивао рачуне како би иза себе оставио ред. Ту промену приметио је и његов претпостављени начелник Милан Новаковић па су сви његови пријатељи из канцеларије

Тајна самоубиства инжењера Ђорђа Радојчина, вишег саветника Банске управе у Новом Саду, унеколико је расветљена

Нови Сад, 6. јуна. — Самоубиство инж. Ђорђа Радојчина, саветника Пољопривредног одељења Банске управе, о коме је **Време** јуче опширно писало, још и данас је предмет великог интереса и разних коментара. Околност да покојник ником није хтео да каже шта га гони у смрт и да је само најужем кругу својих пријатеља говорио о ономе што га нервира, дала је повода да се и шири јавност заинтересује за мотиве његовог самоубиства.

Тек данас почели су да се расветљавају извесни моменти

добрећем његове родбине, објављујемо. То писмо, које је исто писао у последњим тренутцима свог живота, гласи:

Госпођи Јулки Радојчин, Вуковар. Мила моја Мајко!

Опростите што овако одлазим заувек од Вас. Другачије није могло бити. Нисам већ могао да поднесем ово што се око мене догађа. Невин сам, то ће се сигурно доказати, само је немогуће да ја то дочекам. Знам да Вас мећем тиме у неприлику и трошак, али још само то учините за мене. Сахраните ме, молим Вас, овде у Новом Саду, немојте нипошто да ме преносите у Вуковар, јер земља је земља. Браћу молим да ми и они опросте и да пазе на мајку. Збогом још једанпут свима — Ђорђе.

Из листа Време од 7. јуна 1931.

почели да страхују јер је одједном престао да прича о самоубиству уверавајући их да је све у реду.

Вече уочи смрти кратко је био код куће, а увече је отишао на вечеру. После вечере отишао је у своју канцеларију где се задржао до поноћи и сређивао разне предмете. У јутро, када је почело радно време, Радојчин, који је увек био тачан, се није појавио. На његовом радном столу био је савршен ред. Слутећи зло начелник Новаковић је послао послужитеља Алексу Смиљанића у Радојчинов стан да види шта се догодило. Смиљанић је несрећног Радојчина пронашао у купатилу у локви крви о чему је одмах обавестио Банску управу и полицију, која је врло брзо стигла на увиђај. Инжењер се убио пуцњем у слепоочницу из војничког револвера марке Маузер.

На столу у спаваћој соби пронађено је неколико писама. У једном, које је било отворено писало је:

„Известите на телефон 23-40 госпођицу Терку да сам животом свршио и нека се обавесте моја браћа Илија и Милан у Иригу. Ова два апарата (фотографска) су бановинска и нека се врате одељењу.”

Иза себе је оставио и писмо упућено својој мајци.

„Госпођи Јулки Радојчин, Вуковар. Мила моја мајко! Опростите што овако одлазим

заувек од Вас. Другачије није могло бити. Нисам већ могао да поднесем ово што се око мене догађа. Невин сам, то ће се сигурно доказати, само је немогуће да ја то дочекам. Знам да Вас мећем тиме у неприлику и трошак, али још само то учините за мене. Сахраните ме, молим Вас, овде у Новом Саду, немојте нипошто да ме преносите у Вуковар, јер земља је земља. Браћу молим да ми и они опросте и да пазе на мајку. Збогом још једанпут свима — Ђорђе.”

Вест о његовом самоубиству одјекнула је не само у Новом Саду него и у престоничким новинама које су о томе детаљно извештавале.

Према властитој жељи Ђорђе Радојчин сахрањен је на Алмашком гробљу у Новом Саду у присуству родбине и пријатеља те делегације бановине на челу са баном Миланом Николићем и начелницима банске управе и чиновницима. Некролог поводом његов смрти који је написао угледни српски професор, агроном и стручњак за сточарство, председник Српског пољопривредног друштва и уредник листа *Тежак*, др Танасије Митровић објављен је у овом листу 1. јула 1931. године.

Славко БУБАЛО

Извори:

Лист *Тежак* (Београд) од 1. јула 1931.

Лист *Време* (Београд) од 6. и 7. јуна 1931.

ФОТОГРАФИЈА: Из листа *Тежак* од 1. јула 1931.

ВЕК ДОБРОВОЉАЧКИХ НАСЕЉА (5)

ИМЕ ПО КРАЉУ ПЕТРУ

Насеље Ланка било је такође пустара којом је располагала грофовија Хедервари. Пре досељавања солунских добровољаца овде је живело у различитим периодима са краја 19. и почетка 20. века до стотинак људи. Са досељавањем колониста тај број се повећава, али не драстично, тек нешто више од 200 душа колико је пописано 1931. године.

Као и већина колонија и Ланка је насељена почетком двадесетих година прошлог века, већ по неписаном сценарију на грофовској пустари у тешким условима добијали су добровољци нешто имања и подизали куће.

- На месту где је сада игралиште некада су биле зграде, наводно од неке грофице Ленке по којој је село и добило име Ланка. Мало је података о томе, жао ми је што нисам више причао о тим стварима са својима. Оно што је мени познато јесте да је мој деда од мајке отац који се звао Милан Пуцарин и који је био трговац у селу, дошао је у Ланку као солунски добровољац. Он је причао да је био на Одеси, тамо је ратовао. Такође, мама ми је причала да је деда ишао пешке до Вуковара када је требало ићи на састанке и другим поводима - каже један од потомака солунских добровољаца **Љубомир Влаховић** који и данас живи у овом месту.

У Ланку су се досељавали људи са различитих страна тек новостворене државе, највише са Кордуна, из Босне, Херцеговине, а по неким извештајима и са Дурмитора из

Црне Горе. Талас насељава уследиће и након Другог светског рата када ово место већ 1961. броји више од 400 становника, а онда следи полагањем пад да би по попису из 2021. године тај број становника сто година касније од насељавања достигао свој историјски минимум, тек 150 становника. Од тог броја највећим делом су Срби којих је 1991. године било готово 90 одсто.

- Наше село било је подељено на три дела. У првом делу били су насељени Херцеговци, у средини су били Кордунаши, а у трећем делу Босанци - истиче Влаховић.

У тешким условима залагањем мештана већ средином тридесетих година у селу је постојала друштвена просторија Аграрне

заједнице што наводи на чињеницу да је и ова организација постојала овде. Тада је на овој колонији било 65 домова док су Задружни дом и зграду школе са учитељским станом сопственим средствима подигли добровољци колонисти у септембру 1933. године. Учитељица у селу тада је била Емилија Миловановић.

АКТИВНИ ДОБРОВОЉЦИ

Удружење добровољаца у тадашњој Ланки постојало је већ 1929. године. У многим каснијим извештајима наводи се да је ово једно од најбоље организованих удружења у овом крају. Тако је на колонији Ланка 1. јануара те године одржана редовна скупштина где је за председника организације изабран Никола Вујковић, његов заменик Петар Курија, благајник и деловођа Миле Мастелица, а остали одборници били су Душан Милошевић, Коста Ждрал и Никола Црнојевић, док су чланови надзорног одбора били Радослав Делибашић, Миле Дејановић и Гаврило Зечевић.

Међу најистакнутијим и најактивнијим добровољцима истицао се Лазар Грубачевић, народни песник, члан организације, организатор многобројних манифестација. Добровољачки гласник који је излазио у периоду између два светска рата објавио је неколико његових извештаја управо са догађаја из Петрове Слатине као и две песме „Поздрав Њ. В. Краљу Александру I” и „Орачу” обе написане 1933. године.

Посебно се ова организација истакла са својим програмима тридесетих година прошлог века. Тако је 16. јуна 1935. године одржан Добровољачки састанак - митинг

на ком су били бројни представници разних организација и државних институција предвођених председником Савеза ратних добровољаца потпуковником Лујом Ловрићем.

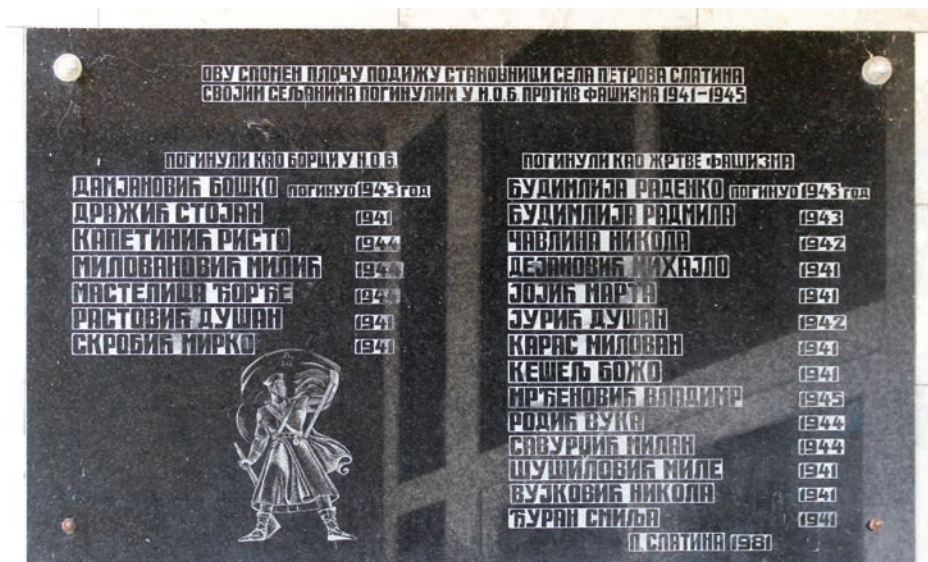
Удружење добровољаца било је иницијатор и постављања спомен плоче краљу Петру I Ослободиоцу која је откривена 16. августа 1936. године о чему је писало и тадашње београдско Време: „На згради основне школе у Петровој Слатини, која се доскора звала колонија Ланка, у срезу вуковарском, откривена је данас спомен-плоча краљу Петру Првом Великом Ослободиоцу. Изасланик Њ. В. Краља био је помоћник команданта Осјечког војног округа потпуковник г. Милутин Лалић, а изасланик Министра војске г. Фрања Крамер. После откривања спомен-плоче пред изаслаником Њ. В. Краља продефиловали су добровољци. Затим је приређен банкет на коме су говорили г. Славко Диклић, председник добровољачке организације у Осијеку, др. Паја Шумановац старешина сокола из Винковаца и Бен управитељ школе из Ернестинова.”

Слава добровољачког удружења у овом месту био је Видовдан. Поменути Лазар Грубачевић у једном свом извештају из 1937. године описује прославу овог дана: „Ова наша организација је одржала најскромније друштвену славу на Видовдан. Још прије сванућа истакнута је скромна заставица на друштвени дом да подсети све и свакога да је Видовдан, дан молитве за све оне који умријеше за слободу свога народа, од тужног Видовдана на Косову Пољу 1389. год. до наших дана...”

Из овог извештаја може се видети и да је председник добровољачке организације те године био Никола Црнојевић, а у то време у селу је постојала и четничка организација на чијем се челу од 1935. године налази Видоје Кривокапић.

„КАНТА УМЕСТО ДОБОША”

Тридесетих година од стране добровољаца покренута је и иницијатива о промени имена до чега је дошло почетком 1936. године и од тада до данас Ланка се зове Петрова Слатина. Из једног извештаја београдског Времена можемо закључити да је живот на колонији био веома тежак: „Канту место добоша употребљавају становници Петрове Слатине који су толико сиромашни да им

је немогуће да набаве добош. Петрова Слатина је ново насеље, створено на Ланка пусти некадањем власништву грофа Куена Хедерварија. Насељено је Црногорцима са Дурмитора.”

Непуне две деценије од насељавања уследило је и присилно исељавање становништва.

- Све до почетка Другог светског рата они су живели овде, а онда су протерани од стране усташа. Био је ту у селу један усташа и он им је рекао да се морају паковати, отишли су до Ернестинова и ту су натоварени у теретне вагоне одакле су преко Босне дошли до Мачве, око Богатића. У међувремену овде су били насељени Загорци - напомиње Љубомир Влаховић.

Остала су бројна сведочанства и искази из тог времена о протеривању становништва Петрове Слатине од стране усташа. Једно од њих потписали су Петар Курија, Михаило Дејановић, Димитрија Чолић, Перса Басарић, Обрад Галоња, Радосав Делибашић и Стеван Држајић. У њему се наводи следеће: „Усташке власти биле су тада у нашем селу и они су нас Србе мучили, прогањали и тукли, али не знам да ли је неко убијен, а налази се и данас у затвору наш комшија Божо Кешел за кога његова породица не зна ни данас ништа (Кешел је убијен 1941. године - примедба аутора). Усташе су опљачкале и нас и нашу имовину, за нашу имовину нисмо добили никакву накнаду јер нам то није ни нуђено већ смо само голи истерани из наших кућа. Исто тако немамо никаквих докумената ни фотографија да би ова недела

усташа доказали јер нама је било важније спашавање и чување наших живота и наше деце него ли документе прикупљати, а и да смо ово хтели не би могли јер то у то време није било могуће.”

Током Другог светског рата из Петрове Слатине настрадао је 21 становник од тога њих седам као борци те 14 као жртве рата од чега је још 1941. године убијено седам људи. Спомен плоча са именима настрадалих исписана на ћирилици подигнута је на згради основне школе 1981. године можда баш на истом месту где је некада стајала спомен плоча краљу Петру.

Петрова Слатина припада Епархији осечкопољској и барањској и самостална је парохија којој су припојена друга околна места. Црква никада није подигнута, али овде се налази богомоља посвећена Светом Василију Острошком коју је 2003. године Српској православној цркви поконио Бранко Будалић.

Такође, Петрова Слатина територијално припада Општини Шодоловци. Данас у њој нема ни једне организације, а некада је овде била активна школа као и фудбалски клуб који је носио име Ланка, име које се и данас често помиње у контексту када се мисли на Петрову Слатину иако је од промене имена прошло девет деценија.

Срђан СЕКУЛИЋ

Извори и литература:

1. Добровољачки гласник (1929-1940)
2. Лист Време
3. Архивска грађа

ОФИЦИЈЕЛНИ ТРИБЈУТ БЕНД „КРУГ” ИЗ БЕОГРАДА СТАРИМ ХИТОВИМА И ЗВУКОМ ГРУПЕ ЕКВ 14. АВГУСТА У БЕЛОМ МАНАСТИРУ ОДУШЕВИО ПУБЛИКУ

Рок свирка која спаја оштар и снажан звук са безвременским порукама песама које су обележиле једно време и простор којег данас више нема, јесте управо оно што публици доноси „Круг” - бенд настао 2006. године са члановима некадашњег састава ЕКВ и музичарима млађе генерације. ЕКВ је својим звуком спојио нови талас, пост-панк и снажне, вишезначне текстове, стварајући музику која је нацивала и бенд и време у којем је настала. Данас ту музику изводе некадашњи бубњар ЕКВ-а **Марко Миливојевић** и **Драгиша Ускоковић Тима**, басиста који је такође био део најпознатијег састава београдске рок сцене, заједно са клавијатуристом **Дејаном Томовићем** и фронтменом **Немањом Дашићем**.

Њихов наступ 14. августа у Барањској српској кући у Белом Манастиру осим што је протекао у знаку рок музике, био је носталгично обележен и успоменама на Милана Младеновића, Маргиту Стефановић и остале чланове ЕКВ-а. Током готово два сата свирке, публика је имала прилику да поново чује песме које су обележиле једну генерацију, али и да се увери да њихова снага није остала заробљена у прошлости. Како је било и очекивано, публика је наступ Круга испратила са великим ентузијазмом. Уз познате стихове и плес оживљена је атмосфера једног старог времена, простора и познатих лица.

- Оно што је најтеже постићи јесте звук ЕКВ-а. Постоји пуно песама, оних бржих, споријих, компликованијих и једноставнијих које свирамо, а које су нама негде и највећи изазов јер покушавамо да публици пренесемо ту енергију коју су им дали Милан и Маргита заједно са Бојаном. Срећом, има нас овде оригиналних чланова и заиста смо срећни да смо након много година тражења нашли адекватну и достојну двојицу који су заменили Милана и Маргиту. Мислим да смо успели да постигнемо то да код публике пробудимо поново тај осећај звука, а зато и постојимо на крају крајева. Има неколико песама које јако ретко свирамо, јер без Милана је то изузетно тешко. Врло тешка песма је нпр. Оут где је присутан његов специфичан и огроман распон гласа. То је једно певање са истовременим вриском и у њој је Милан баш решио да покаже колико може и ту песму можемо да изводимо само кад смо одморни. Ту је и песма Одговор са последњег албума која је исто доста тешка,

КРУГ ЕКВ-а СЕ ИПАК ОКРЕЋЕ

али ми се заиста бацамо у све то пуним срцем и колико год нам је тешко, велика нам је част да свирамо те песме. Стварно изгоримо кад треба да их одсвиримо - рекао је Марко Миливојевић.

Осврћући се на почетке ЕКВ-а, Миливојевић каже да је бенд тада доносио нов, модеран и алтернативан звук на који велики део публике још није био навикнут. Упркос томе, управо су те околности, сматра он, учиниле да ЕКВ на интелигентан и уметнички начин повезује људе - нешто што његова музика чини и данас.

- Ми смо то тада сви делили од почетка. Ја сам им се касније придружио, а после смо све више почели да повезујем људе са ових простора. Као да смо били југословенски звук. Стално говорим да ми кад смо били активни, нисмо били баш толико популарни јер смо још увек били алтернативан и чудан бенд. Сада смо у овом времену популарнији него што смо били пре. То је невероватно. Истина је да је музика настала давно, али млади данас имају неко своје читање те исте музике и мени је то потпуно у реду. То се мени у ствари јако допада. Ти текстови су ионако јако тросмислени и није ни важно да ли је неко прецизно проникнуо у њих, важно је да песме гоне људе да им дају неко своје значење. Свако ту поезију доживљава на свој начин. Милан није био мрачан, како то неки тврде, него се играо јаким речима и кад нешто звучи тврдо и застрашујуће, треба то схватити као повезивање речи које су у сукобу

и то је то. Важно је да стихови нагоне људе да размишљају о свему томе - додаје Миливојевић.

Можда је управо у томе и одговор на питање зашто се „Круг” ЕКВ-а и данас окреће. Добра уметност не остаје везана за време у којем је настала. Она наставља да проналази нове слушаоце, нова значења и нове генерације које у старим стиховима траже одговоре на питања која су, упркос променама времена, остала иста.

Концерт „Круга” организовало је Српско народно веће у сарадњи са СКД Просвјетом пододбора Бели Манастир, са намером да се програм у Барањској српској кући освежи и прошири садржајима који излазе из уобичајеног оквира фолклорних програма и предавања.

- Драго нам је што смо имали прилику да организујемо овакав концерт. Наш програм се углавном ослања на фолклор, предавања и садржаје који су везани за традицију и културу, па смо желели да га мало освежимо и публици понудимо нешто другачије. „Круг” је био одличан избор јер је реч о бенду који чува музику ЕКВ-а, али истовремено окупља публику различитих генерација. Мислим да овакви програми показују да српски културни простор може и треба да буде отворен за различите музичке и уметничке изразе - рекао је председник СКД Просвјета пододбора Бели Манастир **Дејан Јеличић**.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

ИМПРЕСУМ

ЛИСТ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА - ВУКОВАР
ИЗВОР

Број: 404

Бесплатно издање

ГОДИНА XX

Вуковар, 19. август 2026.

Издавач:

Заједничко веће општина, Вуковар

За издавача:

Дејан Дракулић, председник ЗВО-а

Главни уредник:

Јадранка Јаћимовић

Редакција:

Вуковар:

Славко Бубало, Срђан Секулић, Маја Милановић,
Мирјана Цветковић;

Книн:

Васка Радуловић

Фотографија: Редакција

Графичка припрема:

Марко Кртинић

Штампа:

Глас Славоније д.д. Осиек
Улица Хрватске Републике 20

Адреса редакције:

Еугена Кватерника 1, Вуковар

Тел: 032/416-667

Факс: 032/422-755

Имејл: mediji@zvo.hr

Веб: www.zvo.hr

Излази сваких 14 дана

Тираж: 7000

Насловна страна: УЗДОЉЕ И КОМИЋ:
ЈОШ УВЕК СЕ ТРАГА ЗА ИСТИНОМ И
ПРАВДОМ

Лист суфинансирају:

Савет за националне мањине Владе
Републике ХрватскеМинистарство информисања и
телекомуникација Републике СрбијеСтавови изнети у подржаном медијском
пројекту нужно не изражавају ставове органа
који је доделио средства

ВЕЛИКАНИ СРПСКОГ СПОРТА (24)

СВЕТЛАНА КИТИЋ

Светлана Цеца Китић била је по оценама многих најбоља рукометашица света свих времена. Рођена је 7. јуна 1960. у Тузли, а њена спортска каријера почела је у родној Босни и Херцеговини, где је играла за рукометни клуб „Јединство” из Тузле, да би се касније преселила у Београд и наставила каријеру у „Радничком”. У овом клубу била је од 1980. године с којим је четири године касније освојила Куп европских шампиона. Са радничким је освојила и Куп победника купова.

Са репрезентацијом Југославије је учествовала на Олимпијским играма у Москви 1980. године и Лос Анђелесу 1984. године. Посебно се истичу Олимпијске игре у Москви где је Светлана Китић играла свих пет утакмица репрезентације и постигла 29 голова. Тада је репрезентација Југославије освојила сребрену олимпијску медаљу.

На идућим Олимпијским играма, 1984. године, у Лос Анђелесу такође је одиграла свих пет утакмица и постигла је 22 гола и освојила златну медаљу. Бриљирала је на терену својом одлучношћу, неустрашивошћу, упорношћу и талентом. Све то је допринело да 1988. године буде

проглашена најбољом рукометашицом света. Њене саиграчице из репрезентације говориле су да је она толико усавршила рукомет да и данас у њему постоје кретње које се називају Цецини покрети.

Активну рукометну каријеру завршила је 2006. године у својој 46. години и то у редовима тузланског „Јединства”. У периоду од 2006. до 2008. године била је спортски директор Женске рукометне репрезентације Босне и Херцеговине.

Са 48 година поново се активирала као играчица у београдском „Радничком”.

У анкети Светске рукометне федерације проведеној у августу 2010. године Светлана Китић је убедљивим бројем гласова, чак 84,1%, проглашена за најбољу рукометашицу света свих времена.

На основу гласова у анкети Свјетске рукометне федерације (аугуст 2010.), Светлана Китић је убједљиво, са чак 84,1% гласова, проглашена најбољом рукометашицом света свих времена. На Оскару за популарност 2010. године, проглашена је за личност године у Србији, а о њој је 2012. објављена и књига *Прича о Светлани Цеци Китић*, коју је написала уредница рукометне рубрике у „Спортском журналу” и њена некадашња саиграчица из Радничког, Светлана Вујчић.

С.Б.

ИЗ РИЈЕКЕ СА ДРЖАВНЕ ЗАВРШНИЦЕ „ПЛАЗМА СПОРТСКЕ ИГРЕ МЛАДИХ“ КАДЕТКИЊЕ ШК ТРПИЊА ВРАТИЛЕ СЕ СА ВЕЛИКИМ УСПЕСИМА - МАША ПОПОВИЋ ШАХОВСКОМ КЛУБУ ТРПИЊА ДОНЕЛА ЧАК БРОНЗУ

СТРПЉИВИМ ПОТЕЗИМА ДО ВЕЛИКИХ УСПЕХА

На највећој спортској аматерској манифестацији у Европи - Плазма СИМ, која је ове године одржана у Ријеци, кадеткиња која је већ добро позната шаховској јавности и која се више пута изборила за своје место у свету шаха и овај пут је показала да добро зна да чува свог краља. **Маша Поповић** у категорији до 15 година и **Теодора Вукајловић** у категорији до 11 година, бранећи боје свог клуба током овогодишње шаховске сезоне на жупанијским турнирима, истакле су се као шахисткиње са којима нема шале, што им је обезбедило пут у Ријеку.

Освојивши бронзу на овогодишњем Виенер осигурање турниру, који се одржавао 8. и 9. августа у оквиру споменуте спортске манифестације, Маша је још једном, овај пут међу 89 младих шахиста, потврдила своје шаховско знање и искуство. Она је бронзану медаљу изборила, освојивши 5 бодова у својој конкуренцији. Такмичење је одиграно по правилима ФИДЕ-а за убрзани шах, а темпо игре био је 10 минута по играчу,

уз додаток од 5 секунди за сваки одиграни потез. Иста су правила и динамика игре важила и за нешто млађу кадеткињу Теодору Вукајловић, која је са 3 освојена бода заузела похвално 9. место.

Ово је већ четврта година заредом како ШК Трпиња има своје представнике на Виенер осигурање турниру и Плазма играма, али је овогодишње учешће трпињских кадета први пут резултирало медаљом.

- Могу рећи да сам јако задовољна јер овакви турнири потврђују да сам на добром путу. Труд и рад се исплате увек, али кад још за то добијем овакво признање, онда је то подстицај да наставим даље у остваривању успеха. Ово је само мотив за наставак учења и борбе. Једно лепо шаховско и пријатељско искуство које ћу памтити увек - рекла је Маша.

Због, пре свега, пажљиво одиграних потеза и лепо одиграних партија, па тек онда због медаље, срећни су једнако били и Машини и Теодорини тренери и остали чланови клуба, на челу са председником.

- Поносни смо на наше младе шахисткиње и верујемо да је ово тек прва у низу медаља које ће освојити на овом такмичењу. Верујемо да ће ово бити велики подстицај и за остале наше играче и играчице, као и доказ да се уз уложени труд, рад и упорност може стећи знање, а самим тим и остварити велики резултат. Наши шахисти су нас и раније много пута обрадовали сјајним резултатима, а верујемо да ће и у будућности наставити да нижу успехе и поносно представљају наш клуб - поручио је председник ШК Трпиња **Никола Маширевић**.

Ријека је тако за трпињске кадеткиње била више од завршнице једног такмичења. За Машу ће остати упамћена по бронзи, за Теодору по високом пласману, а за ШК Трпиња као турнир на којем је вишегодишње учешће први пут добило и медаљски наставак. На шаховској табли, као и иначе, ништа се не добија једним потезом - партија се гради стрпљиво, потез по потез.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

Следећи 405. број Извора излази у среду 2. септембра 2026.

Нову Хронику Славоније, Барање и западног Срема гледајте у петак 28. августа на РТРС плус у 17:50, у суботу 29. августа на РТС-сат у 12:30 и у понедељак 31. августа на РТВ 1 у 15:25.